

Emnenr. 80. Fylke: Nord-Trøndelag.
 Tilleggsspørsmål nr. Herad: Nordli.
 Emne: Folkenedisin. Bygdelag: Skjelbred.
 Oppskr. av: Ole Aagård. Gard: Hegglund.
 (adresse): Nordli. G.nr. Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Egen og fra div. andre.
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Nei.
2. Som forebyggende middel mot smitte av kikhoste satte de en boks med tjære på ovnen som skulle stå der til smittefaren var over. Det forekommer at det på enkelte steder ennå praktiseres.
3. Det var som regel at de hadde en flaske "kamferbrennvin" til medisin stående til bruk i påkommende tilfelle. Det var en flaske brennevin med beter av kamfer i fast form i. Det var medisin mot nær sagt alle innvortes sykdommer. Det samme var grisegalde oppblandet med brennevin. Det skulle helst være bjørnegalde, men det var jo mindre om den.
 Flere steder hadde de en frosk liggende i salt. Den skulle legges på tungen til barn som på grunn av uregelmessighet i maven fikk hvitt belegg på tungen og ganen.
 Svulster dempet de ved å legge bek på stedet.
 Til rensning av ferske sår skulle de late sin urin i såret.
 De byggkornliknende knopper ytterst på einerbusken ble kokt i 2 timer i melk hvorpå melken ble silet av og tilsatt litt sukker. Dette var medisin mot kikhoste.
 Til medisin mot forkjølelse var lakris, kokt i melk meget brukt. Et annet råd var å sitte ved grua og varme fotsålene og smøre dem inn med talg.
4. Nei de ble like meget brukt på husmannsplasser og andre hjem.
5. Ja, de som hadde medisiner lånte dem gjerne ut

- 2.
5. ~~XX~~ til andre i tilfeller hvor det ble spørsmål om det. Det er ikke kjent at presten hadde slike medisiner, men derimot av jordmora kunne de få en del.
  6. Vistnok besvart herfra (av min bror som da var Deres medarbeider).
  7. Benevnelsen "treak" er ukjent her, men det var noe som førtes i handelen som på bygdemålet ble kalt ~~XXX~~ "treakkel" (med tykk l) Det var noe i likhet med det som nå kalles lakris og det skulle bære bra middel mot snue og forkjølelse.
  8. Ukjent.
  9. De samlet disse stoffene hver for seg til eget bruk.
  10. Det var ikke noe bestemt oppbevaringsrom.
  11. Nei.
  12. Det var en svensk omreisende kramkar som gikk under navnet "KjørruJonas" som solgte diverse urter og planter til medisinsk bruk, bl. a. husker jeg at han reklamerte med "fanis, fængkøl og aloe". Navn på andre urter eller planter som han solgte kan jeg ikke ~~XXX~~ huske.
  13. De ble overlevert muntlig.
  14. Ukjent.
  15. Diverse husråd.

De måtte ikke slå kokende vann på jorden uten å varsle om det litt i forveien for det kunne treffe at det var jordfolk netop der som ble skambrent og de vilde da hevne seg. ble de varslet kunne de komme seg unna.

Når et barn var død måtte jevnaldrende som var med i begravelsen da stryke liket over kinnet så unngikk de å drømme om avdøde senere.

Skulle de øse vann av en beholder til en annen måtte ikke øsen tømmes til høyre.

Hvis en gravid kvinne tok i dørhåndtaket for å gå ut eller inn og en annen kom fra den andre siden så de grep i håndtaket samtidig, kom ikke barnet til å leve opp.

16. II. Bygdedoktorer.

A. Legene.

- 16. Her var det ikke mange som hadde deane evnen og det var ingen kvinne, bare 3+4 menn.
- 17. Nei det var ikke akkurat det.
- 18. Ikke netop innflyttere, men det var en svensk fra Gaddede på den annen side av Riksgrensen som ble kalt "Gamposten" som hadde evnen til å helbrede sykdommer og skavanker, og når det av og til ble sendt bud etter ham til en syk her i bygda var det som oftest flere som benyttet anledningen til å treffe ham. Han brukte ikke andre hjelpemidler enn at han fuktet pekefingeren i munnen og strøk med den over det syke sted. Han kunne på forhånd fortelle når noen var på vei for å treffe ham.
- 19. Kjenner ikke til det.
- 20. Ja, i et tilfelle far og sønn.
- 21. Ja den var vel medfødt, men i hvilken alder den åpenbarte seg kjenner jeg ikke til.
- 22. Ukjent.
- 23. Det var bare når det kom noen som trengte hjelp eller de ble budsendt.
- 24. Det var slik at skulle resultatet av behandlingen bli positiv måtte ikke "doktoren" forlange noen betaling, men "pasienten" måtte gi ham noe så han fikk anledning til å takke, og pasienten måtte ikke takke for hjelpen. Det var ikke noen regel hvor mye han skulle få.
- 25. Nei.
- 26. Nei.
- 27. Bortfaller.
- 28. -"-
- XX.

B. Legeråd og legekurer.

- 29. Som regel brukte de ikke noen tillagede medisin-
ner. Det var bare en, Johannes Kvebrenna, som alltid
ble budsendt for å bade småbarn som hadde "ris"

(engelsk syke). ~~KXX~~ Som hjelpemidler brukte han da å varme opp en eller annen gammel rusten gjenstand av jern, oftest en gammel øks, til den ble rødgløden- de og la den så i badevannet til oppvarming, hadde derpå litt kull i og gjorde korsets tegn over. Og fortok deretter badingen, og merkilig nok, i alle tilfeller var barnet helbredet etter badet.

30. Ukjent

31. -"-

32. -"-

33. -"-

34. -"-

35. -"-

36. -"-

37. Ja det forekom og det var da som regel kamfært- brennvin.

38 Ukjent

39. -"-

40 Bortfaller.

41. Nei.

42. Ja, kopping ble mye praktisert, men bygdedoktore ~~KXX~~ ene drev ikke serlig med det, det var for det meste en kone i hver grend som drev med det.

43. Det var en øks i miniartyr som de rispet opp huden med og så suget de blodet opp i hornet av en ku.

44. Nei.

45. Ukjent

46. Nei.

47. Såvidt jeg kjenner til var det sjelden at medisiner eller instrumenter ble brukt.

48. Nei.

C. Legebøker.

49. Ukjent.

50. Bortfaller.

51. Nei.

52 -53. Ukjent.